

Ingewikkelde staatsstructuur bemoeilijkt kordate aanpak

Lieve Wouters

Eén op vijf Brusselaars leeft in armoede. Bijna dertig procent van de kinderen woont in een gezin zonder inkomen uit werk. Deze en nog meer onthutsende cijfers staan te lezen in een pas verschenen boek over de armoedeproblematiek in de hoofdstad. We togen met de bevindingen naar priester Johnny De Mot. Het sociale engagement is immers tekenend voor de Nederlandstalige Brusselse Kerk.

Brussel almaar armer

EEN verloederde binnenstad, aan de buitenrand blanke gemeenschappen beschermd door tralies, getto's van daklozen, zwarten, Aziaten en heuse *no-go-zones* voor de politie. Dit is de beschrijving van een gemiddelde stadje in de Verenigde Staten, maar als we niet opletten, gebeurt straks hetzelfde met ons eigenste Brussel. Dat zegt Johnny De Mot, priester in de centrumkerk Onze-Lieve-Vrouw van Goede Bijstand. Sinds 1984 zet hij zich met niet aflatend enthousiasme in voor zijn parochies en (arme) inwoners. Aanleiding voor ons gesprek is het boek van Brussels parlementsleden Jan Béghin (SPa) met de voor de hand liggende titel *Armoede in Brussel*.

„Toen ik in juli 2005 vernam dat het tiende armoederapport van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest niet zou verschijnen, schoot ik in een spreekwoordelijke Brusselse *colère*. Hoe is het mogelijk dat de politiek zo weinig prioriteit geeft aan het armoedevraagstuk?“, schrijft Béghin in zijn dankwoord. Die verontwaardiging was de onmiddellijke aanleiding voor zijn tweetalige boek, niet echt een vervangend rapport, veeleer een verzameling teksten waaronder getuigenissen van mensen in de armoede, straat-hoekwerkers, sociologen en journalisten. Gek genoeg ontbreken kerkelijke initiatieven totaal.

„Als we één ding uit dit boek moeten onthouden, is het wel het schokkende besef dat de armoede oncontroleerbaar wordt indien we ze nu nog verder laten escaleren“, aldus Johnny De Mot. „De kloof tussen arm en rijk, en tussen verschillende bevolkingsgroepen, wordt steeds groter. Hier heb je de oude inwoners van de Marollen, daar Molenbeek met een overwegend Marokkaanse bevolking en torenhoge jeugdwerkloosheid, een wijk verderop de prestigieuze gebouwen van de internationale instellingen – 's nachts een niemandsland – en aan de rand de rijke Brusselaars die steeds meer het centrum verlaten.“

Gelovig risico

Ruim twintig jaar trekt Johnny De Mot zich de armoedeproblematiek in het centrum en de Marollen aan. Het begon met een ont-haalshuis voor thuislozen. Maar de priester zag ook het grote drama van de jeugdprostitutie, waarbij in die tijd vooral jongens betrokken waren. Hij leerde ze kennen door 's nachts in de buurt van het station te gaan rondhangen in de hoop hun vertrouwen te winnen. Hij slaagde erin een aantal van hen uit de prostitutie te halen. Ook mensenhandel kwam hij zo op het spoor. En al gauw diende ook de aidsproblematiek zich aan. De parochie kocht meer dan honderd appartementen waar vluchtelingen en zieken zich konden vestigen. Vrijwilligers en professionelen bieden hulp.

Toen een buurtschooltje sloot, nam de parochie het over. „We hebben vaak een 'gelovig risico' genomen“, legt Johnny uit. „In mijn eerste zondagsmis hier in de Bijstandskerk telde ik veertien

aanwezigen. Wat een koude douche na mijn wijding met veel tamtam! Maar we hebben er samen een gemeenschap van kunnen maken. Liturgie en diaconie versterken elkaar enorm. Vandaag zit de kerk op zondag vol. Ruim honderd vrijwilligers maken van onze vele initiatieven, die intussen zelfstandige *vzw's* geworden zijn en meestal subsidies genieten, unieke werkingen.“

Johnny vindt dat de armoede in de loop der jaren minder zichtbaar is geworden. Dat komt enerzijds omdat de prostitutie van de straat naar de *gsm* en het internet is verhuisd. Bovendien experimenteren jonge homoseksuelen niet meer meteen in de prostitutie, maar kunnen ze in praatcafés terecht. Dat is alvast een vooruitgang. Maar daar eindigt dan ook het positieve deel van het verhaal.

„Anderzijds worden ze uit het straatbeeld verdreven door het weghalen van bankjes in winkel-

straten en het weggagen van bedelaars door de politie. Toen afgelopen winter tijdens een plotse koudepeik twee daklozen om het leven kwamen, opperde minister Pascal Smet dat daklozen indien nodig maar tegen hun zin naar opvanghuizen moesten. We willen het clean. Waar waren onze politici voor die andere ruim twintig mensen die door armoede zijn omgekomen, niet in de winter?“

Clean

Maar zelfs al ligt een aantal politici echt wel wakker van de armoedeproblematiek, de staatsstructuur bemoeilijkt een kordate aanpak. „Brussel telt duizend politici. Voor de noodsituatie afgelopen winter moesten zeven ministers samenzitten om ze op te lossen. Armoede is ook een ingewikkeld kluitje. Je kunt een verloederde buurt oprispen en daar-

mee de overlast verminderen. Maar daarom zijn de bewoners niet minder arm geworden. Een louter wijkgerichte aanpak volstaat dus niet. Je moet ook op een hoger niveau actie ondernemen en bijvoorbeeld werkloosheid en discriminatie in het onderwijs tegengaan, huurprijzen matigen.“

Is armoede uitroeibaar, zoals Riccardo Petrella (econoom en stichter van de Groep van Lissabon) stelt in zijn voorwoord in *Armoede in Brussel*? „Ooit komt er een ogenblik zonder armoede, wanneer alles tot heelheid zal gekomen zijn“, zegt Johnny De Mot eindtijdelijk. „Maar zolang de menselijke vrijheid bestaat, ook armoede. Iemand heeft de vrijheid zijn verdriet te verdrinken in alcohol. Een bedrijfsleider heeft de vrijheid zichzelf een riant salaris uit te keren en tegelijk werknemers te ontslaan. Politici hebben de vrijheid andere prangende problemen eerst aan te pakken.“

„Armoede kun je niet aanpakken zonder aan zingeving te doen“, klinkt dan ook het besluit. „Er is niet alleen geld nodig, maar ook respect en cultuur. Soms is het goed om mensen te dwingen. Als kind verzette ik me tegen een inenting, maar mijn ouders dwongen me. Maar wat is de keuzevrijheid van een dakloze nog? Waarom luisteren we niet meer naar de argumenten van iemand die zich niet in het maatschappelijke keurslijf laat wringen? We vernieuwden ons toilet in de kerk speciaal voor de daklozen voor wie afgelopen winter de openbare toiletten werden gesloten. Antwoord eerst op de concrete noden en ga dan het gesprek aan.“

Jan Béghin (redactie), *Armoede in Brussel. Pauvreté à Bruxelles*, EPO/Koerdisch instituut, Antwerpen/Brussel, 2006. 351 blz., 19,50 euro, ISBN 90 6445 401 9.

„Wat is nog de keuzevrijheid van een dakloze? Armoede los je niet op zonder zingeving en respect“, aldus Johnny De Mot. © Reporters